

Робърт Луис Стивънсън

КРАДЕЦЪТ НА ТРУПОВЕ

и други страшни разкази

София, 2024

Източници

The Merry Men; Olalla; Will of the Mill; The Waif Woman; The Body Snatcher; The House of Eld; Thrawn Janet

© Издателство „Изток-Запад“, 2024

Всички права на български език запазени. Нито една част от тази книга не може да бъде възпроизвеждана или предавана под каквато и да е форма и по какъвто и да било начин без изричното съгласие на издателство „Изток-Запад“.

© Иван Атанасов, подбор и съставителство, 2024

© Огняна Иванова, превод, 2024

ISBN 978-619-01-1452-9

Робърт Луис Стивънсън

КРАДЕЦЪТ НА ТРУПОВЕ

и други страшни разкази

Подбор и съставителство

Иван Атанасов

Превод от английски

Огняна Иванова



СЪДЪРЖАНИЕ

Веселящите	7
Олала	59
Уили от воденицата.....	105
Скитницата	133
Крадецът на трупове.....	152
Къщата на Времето.....	174
Кривовратата Жанет	180

ВЕСЕЛЯЦИТЕ

1. Остров Арос

Беше красиво утро в края на юли, когато за последен път тръгнах пеша за Арос. Предната вечер слязох от корабче в Гризапол. Закусих, каквото предлагаше малката странноприемница и като си оставих багажа да ме чака, докато не се яви случай да се върна по море, за да си го взема, с леко сърце тръгнах да прекося полуострова.

Това съвсем не бяха родните ми места, защото произхождах от шотландските низини и сред прадедите ми нямаше преселници. Обаче моят чичо Гордън Дарнауей, живял бедно и тежко на млади години и прекарал известно време в морето, се беше оженил за девойка от островите, на име Мери Маклийн, последна от рода си, а когато тя починала при раждането на дъщеря им Елън, той станал собственик на заобиколената от морето ферма Арос. Много добре знаех, че само се е прехранвал от нея и нищо повече, но като мъж, преследван от лош късмет, той се опасявал – както бил затруднен, с дете на ръце – да обърне нова страница в живота си и останал в Арос, сърдит на съдбата.

Докато живеел в уединение, годините минавали, без да го облекчат или да го зарадват с нещо. Междувременно моят род в низините измираще – късметът на тези шотландци беше под въпрос и може би единствено баща ми беше сполучил, защото не само че почина последен от всички, но и остави син, носещ името му, както и скромна сума за неговата издръжка. Аз бях студент в Единбург и живеех добре за средствата си, но няха приятели, нито роднини, когато чичо ми Гордън в Гризапол на полуострова, на име Рос, за когото кръвта вода не става, беше

пратил писмо до мене още в деня, когато научил за съществуването ми, и ме уверяваше, че Арос е моят дом. Това бе причината да прекарвам ваканцията си в тази част на страната, далече от светския живот и от всякакви удобства, между рибата треска и яребиците, и тъкмо за това сега, когато приключиха лекциите ми, се връщах там с леко сърце в този юлски ден.

Полуостровът, който наричаха Рос, не е нито широк, нито висок, но и до ден днешен си остава суровото място, сътворено от Господ – с дълбоко море от двете страни, пълно с каменисти острови и рифове, пагубни за моряците, от изток похлупен с надвиснали грамадни канари и високите върхове на Бен Кийо. Казват, че на галски Бен Кийо значи *Планината на мъглите* и това е много подходящо название. Върхът, висок повече от три хиляди стъпки, улавя всички облаци, носещи се по вятъра откъм морето. Отначало много пъти си мислех, че те се зараждат там, защото дори когато небето оставаше чисто чак до морското равнище, върхът бе забулен в мъгла. Оттам идеха и валежи, а вследствие на това мястото бе заблатено и мочурливо. Случвало се е да седим на носа на силно слънце и да виждам как дъждът като черен креп покрива планината. Често обаче влагата разкрасяваше гледката, защото когато слънцето огряваше планинските склонове, множеството мокри скали и спускащи се рекички блестяха като скъпоценни камъни чак до Арос, на петнайсет мили от нас.

Пътят, по който крачех, беше за прекарване на добитък. Криволичеше и така почти удвояваше разстоянието, което трябваше да извървя. Минаваше по ръбести валуни, поради което трябваше да скачам от камък на камък, а стигнеш ли до меки падини, потъвах в мъх почти до коленете. Никъде по продължение на десетте мили от Гризапол до Арос не се виждаше обработваема земя, нито къща. Разбира се, къщи имаше, поне три на брой, но бяха разположени толкова навътре от едната или другата страна, че само местните можеха да стигнат до тях от пътя.

Голяма част от Рос е покрита с грамадни гранитни скали – някои с размери, надхвърлящи тези на къща с две стаи, а на дъ-

ното между скалите, обрасло нагъсто с папрат и пирен, се въздеха змии. Какъвто и вятър да имаше, все идеше откъм морето и беше солен, както ако си на кораб, а чайките открай докрай се рееха над Рос волно като яребици. Ако пътят се изкачеше по-високо, в очите ти блясваше яркосиньото море. Застанал в средата на полуострова във ветровит ден в разгара на пролетта съм чувал рева на минаващото край Арос течение – Дъгата, наподобяваща боен вик, както и високите, страховити гласове на пречупващите се вълни, които наричат Веселяците.

Самият Арос (чувал съм, че местните го наричат *Арос Джей*, и според тях това означава *Божият дом*) не е съвсем част от Рос, нито може да се каже, че е островче. Оформя северозападния край на местността и е близо до сушата, но от едната страна е разделен от брега с малък пролив, с ширина на най-тясното място не повече от четирийсет стъпки. По време на прилив водата там е бистра и няма вълни, както е в езеро, образувано от река на сушата, само дето има водорасли, риби и цветът на водата е зелен, а не кафяв. Но щом водата се оттегли и се оголи дъното, всеки месец има ден-два, когато човек може да стигне, без да се намокри, от Арос до сушата.

Има чудесни ливади, където чичо ми пасеше овцете, които отглеждаше. Може би там растеше по-буйна трева, защото земното равнище беше по-високо на островчето, отколкото на основната част от Рос, но не съм достатъчно вещ, за да преценя. Къщата беше хубава за тази част от страната, на два етажа. Гледаше на запад към залив с пристан за лодка и от входната врата можеха да се наблюдават изпаренията, носещи се към Бен Кийо.

По целия тукашен бряг и особено близо до Арос грамадните гранитни скали, които споменах, се спускат заедно, на групи, към морето, сякаш говеда в летен ден. Спират там и по всичко приличат на своите съседи на брега, само дето между тях бълбука солена вода, вместо да има земя, която да не помръдва, и отстрани не расте изтравниче, а на туфи цъфтят розови лъжичничета, докато безбрежното море се извива като змиорка в основата им, както отровните змии се извиват на сушата. При спокойно време човек може с часове да обикаля с лодка край тях и

в този лабиринт се чува ехо, но когато морето се надигне, Господ да е на помощ на онзи, който е чул как кипва водата в котела.

В югозападния край на Арос има множество от тези гранитни блокове, и там размерите им са още по-големи. Може да се каже, че нарастват чудовищно, когато навлизат в морето и в продължение на десет мили сякаш изникват от водната повърхност наблизо един до друг, като село със съседски къщи, и някои от тях се издигат трийсет стъпки над водата, а други са скрити от нея, но всичките носят гибел на корабите. В ясен ден с духащ от запад вятър от най-високата точка на Арос преброих не по-малко от шестстотин и четирийсет скрити рифа, в които грамадните вълни се пречупват с бели гребени.

Ала опасността е най-голяма близо до брега, защото приливът, като нахлуваща по воденичен улей вода, заобикаля сушата в края ѝ с дълъг пояс от бурни води, наричан от местните Дъгата. Често съм бил там при отлив, по време на затишие. Това е странно място, където морето прави въртопи, вълните са с гребени и водата ври, както в казаните на странноприемницата, а сегиз-тогиз се разнася и някакво мърморене, сякаш Дъгата си говори под нос. Обаче когато започне приливът – и най-вече при лошо време – няма човек, който може да докара лодката си и на половин миля от Дъгата, нито кораб може да премине или да хвърли котва на това място.

Ревът на водата се чува от шест мили. Водата се пени най-много в края, който е откъм морето и точно там танцуват (това може да се нарече Танцът на смъртта) пречупващите своите гребени големи вълни, на които по тези места са дали името Веселящите. Казват, че на височина стигат до петдесет стъпки, но това сигурно се отнася само за зелената вода, защото пръските се издигат два пъти по-високо. Не бих могъл да кажа дали названието на това течение идва от странно забързания тласък на вълните, или от рева му, предупреждаващ за започването на прилива, от който Арос се разтърсва.

Истината е, че при югозападен вятър тази част от архипелага се превръща в капан. Ако един кораб успее да мине през рифовете и Веселящите не го потопят, той стига до южния

бряг на Арос, до Пясъчния залив, където на нашето семейство се случиха толкова много тъжни неща, които възнамерявам да разкажа. Мисълта за всички тези опасности на място, което познавах от толкова отдавна, сега ме карат особено силно да приветствам осветяването на носовете и шамандурите по каналите на нашите скалисти, неприветливи острови.

Местните разказваха много неща, случили се на Арос, както чувах от човека на чичо ми Рори – без да се замисли той, стар слуга в семейство Маклийн, беше отишъл да работи за чичо, когато той се оженил. Имаше история за нещастен морски келпи – воден дух в образа на кон, който живеел сред пенестите вълни на Дъгата и, както му било присъщо, вършел страховити пакости. Разказваха и за русалка, срещнала веднъж в Пясъчния залив гайдар, и през цялата дълга и светла нощ по време на лятното слънцестоене му пяла, а на сутринта го намерили полудял, и оттогава насетне, чак до деня на смъртта си, той повтарял все едно и също. Не мога да го кажа, както е звучало на галски, но преводът бил „Сладки песни идат от морето!“. Знае се, че тюлени, които излизали на този бряг, говорили на хората на човешки език и предсказвали големи бедствия. Пак там един светец доплавал от Ирландия, за да покръства жителите на Хебридските острови. Аз съм напълно убеден, че този мъж трябва да е смятан за светец, защото да извършиш толкова тежко пътуване с кораб в онези отминали времена и да акостираш на такъв странен бряг е било почти чудо. На него – или на някой от подчинените му монаси, който е живял в килия там – островчето дължи святото си и красиво име *Божият дом*.

Сред измислените истории има една, която съм склонен да слушам с повече вяра. Разказаха ми, че в бурята, която пръснала корабите на Непобедимата армада из целия шотландски северозапад, един голям кораб спрял в Арос и пред очите на събрали се на върха на хълма хора в миг потънал, заедно с целия си екипаж, и с развети дори в този момент знамена. Имаше и подобие на тази история – друг кораб от испанския флот потънал от северната страна, на двайсет мили от Гризапол. Според мене разправяха втората история с повече подробности, с по-

голяма тежест от съпътстващите я разкази и с една особеност, която в голяма степен ме убеди в истинността ѝ: че още се помнеше името на кораба и то звучеше в ушите ми като типично испанско. Наричаха го „Еспирито Санто“ – „Светия дух“. Голям кораб с много палуби, на които имало оръдия, пълен със съкровища, знатни испанци и свирепи войници – „солдадос“, сега потънал в дълбините за вечни времена, приключил с участието си във войни и експедиции в Пясъчния залив в западния край на Арос. Край на оръдейните салюти за големия „Еспирито Санто“, край на попътния вятър и щастливите авантюри. Оставаше му само да гние надълбоко, оплетен във водорасли, и да слуша глъчката на Веселящите, когато настъпи приливът там. Мисълта за това ми се виждаше странна от край до край и ставаше още по-странна, колкото повече научавах за Испания, откъдето корабът бе потеглил с гордия си екипаж, изпратен на това пътуване от богатия си крал – от крал Филип.

Сега трябва да ви кажа, че откакто тръгнах от Гризапол този ден, „Еспирито Санто“ в голяма степен беше обсебил мислите ми. Бях оценен благоприятно от тогавашния директор на Единбургския колеж, известния писател д-р Робъртсън, и той ме изпрати да прегледам някои старинни документи, да ги преподредя и да махна ненужните. За мое голямо учудване в един от тях намерих бележка именно за този кораб – за „Еспирито Санто“, с името на капитана, за това, че е пренасял голяма част от испанските съкровища и е изчезнал в Дъгата на Гризапол, но по онова време дивите племена от този полуостров не бяха дали отговори на запитванията на краля относно точното място. Като съпоставих наличните данни, както и традицията на нашия остров със старата бележка, че по нареждане на крал Джеймс са очаквали да намерят богатства, в съзнанието ми се загнезди мисълта, че мястото, което напразно са търсили, може да е само малкият Пясъчен залив край земите на моя чичо, и понеже съм човек с техническа нагласа, оттогава насам само кроя планове как да бъде измъкнат потъналият кораб с всичкото злато на ключета, унции и дублони, и да върна на нашата къща в Дарнауей нейното отдавна забравено достойнство и благоденствието ѝ.